Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne s-postitse 17.12.2020

HE 245/2020 VP, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TARTUNTATAUTILAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Lakimuutosten tavoitteena on parantaa paikallisten/alueellisten viranomaisten mahdollisuuksia oikea-aikaisesti, tehokkaasti ja järkevillä toimenpiteillä estää SARS-CoV-2 -viruksen leviäminen yhteyskunnassa ja siten suojella väestöä ja terveydenhuollon kantokykyä.

Pidämme ehdotettuja tartuntataulain pysyviä muutoksia, koskien karanteenin ja eristämisen toteuttamista sekä viranomaisen tiedonsaantioikeuksia, perusteltuina.

Tartuntatautilain väliaikaisessa 9 a §:ssä ehdotetaan mielestämme tarpeellista joustoa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, mikäli SARS-CoV-2 -epidemian arvioidaan uhkaavan palveluiden tuottamista. Pääsääntöisesti AVI:t velvoittaisivat alan toimijoita, miten kunnallisen järjestämisvastuun piiriin kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään.

Esitykseen sisältyvä ehdotus, että yleiset hygieniatoimenpiteet olisivat velvoittavia kaikissa asiakastiloissa, on kannatettava. Kuten perusteluissakin todetaan, viruksen tarttuminen riippuu lähikontaktien määrästä ja luonteesta, muttei (sisä)tilojen omistajista/käyttäjistä eikä toiminnan tarkoituksesta. Toimenpiteillä pystyttäisiin turvamaan mahdollisimman hyvät edellytykset elinkeino-, yhdistys- ja harrastustoiminnalle. Myös alueellisten toimijoiden mahdollisuus toissijaisesti tarvittaessa edellyttää lähikontaktien välttämistä elinkeinoharjoittajan asiakastiloissa on tarpeen. Vastaavat velvoitteet hygieniakäyntänteille henkilöliikenteessä ovat myös arviomme mukaan tarpeen.

Harkittaessa alueellisia toimenpiteitä tulee niiden tehokkuuden lisäksi huomioida toimenpidekokonaisuuden tasapainoisuus. Erityisesti rajoittavien toimenpiteiden osalta tulee arvioida toimenpiteillä saavutettavat hyödyt versus yksilöille, työpaikoille ja yhteiskunnalle koituvat haitat. Esityksessä säädetään muiden kuin ravitsemisliikkeiden asiakastiloja koskevista velvoitteista ja rajoituksista. Esityksessä ei määritellä ”tilaa”, sisä- ja ulkotilojen luonteen eroavaisuuksia tartuntojen ehkäisyssä voisi kuvata paremmin. Suurin osa perustelluista rajoitustoimenpiteistä koskenevat kuitenkin sisätiloja, ei niinkään ulkotiloja, joissa on paremmat mahdollisuudet pitää turvavälejä ja tartuntavaara tutkitun tiedon perusteella on merkittävästi vähäisempi. Alueellisista rajoituksista päätettäessä tulisi siis pyrkiä mahdollisimman perusteltuihin ja osuviin toimenpiteisiin.

Vaarana on, että laaditaan liian yleisluontoisia rajoituksia, jotka tartunnan ehkäisemisen kannalta tehokkaiden toimenpiteiden lisäksi sisältävät rajoitteita, joista on lähinnä haittaa yhteiskunnalle, elinkeinotoiminnalle ja yksilöille.

Harkittaessa rajoituksia liikuntamahdollisuuksiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota eri liikuntapaikkojen mahdollisuuksin noudattaa hygienia- ja turvavälisuosituksia. Erityisesti tulee kyetä erottamaan sisä- ja ulkoliikunta toisistaan, eikä antaa perusteettomasti liian laajoja ja kaikkia liikuntamuotoja koskevia rajoituksia. Kansalaisten liikuntamahdollisuuksien liiallinen rajoittaminen johtaa väistämättä kielteisiin terveysvaikutuksiin, sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä. Erityistä harkintaa tulee käyttää rajoitettaessa lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksia. Lienee täysin eri asia päättää tehokkaista rajoituksista joukkuelajeille sisätiloissa, kuin esim. golfkentän, ulkojään tai hiihtoladun käytön rajoittamisesta.

Ajankohtaisesti voi syntyä vaikutelma, että kulttuuri- ja liikuntatilojen käyttöä rajoitetaan perusteettomasti voimakkaammin kuin ravitsemisliikkeiden tilojen käyttöä. Erityisesti tulisi alueellisten toimenpiteiden tasapainossa huomioida alkoholin anniskeluun liiketoimintansa perustavien yritysten mahdollisuuksia tosiasiallisesti vaikuttaa humaltuvien asiakkaidensa kykyyn noudattaa annettuja ohjeita. Harkittaessa rajoituksia kesän tapahtumiin, tulee arvioida voisiko anniskelun kieltäminen olla toimenpide, jolla pystytään varmistamaan riittävien turvallisuusohjeiden noudattaminen.

Väliaikaisen 58g §:n perusteluosiossa mainitaan hiihto -ja laskettelukeskukset. Tulee huomioida, että hiihtokeskuksilla on erilainen asiakasprofiili, toiset keskukset ovat profiloituneet enemmän sosiaaliseen kanssakäymiseen, kun toiset taas perhekunnittain tapahtuvaan ulkoliikuntaan. Etelän hiihtokeskuksissa käydään usein päiväseltään, eikä jäädä nauttimaan alkoholia illalla. Tartuntariski on täysin erilainen afterski -toiminnassa, kuin ulkona liikkuessa. Sulkemalla baarit ja gondolihissit pystytään tartuntariskiä vähentämään merkittävästi, joissakin tapauksissa mahdollisesti riittävästi.

Tartunnanjäljityksessä saadun tiedon hyödyntämistä tulee kohentaa, jotta ennalta ehkäisevät toimenpiteet voidaan jatkossa kohdistaa yhä osuvammin eri toimintoihin ja toimialoihin. Jäljityksestä saatava tieto loisi myös nykyistä paremmat mahdollisuudet kohdistaa ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä juuri niille läsnätyön toimialoille, joilla on todettu työperäisiä koronatartuntoja tai työntekijöillä on todettu keskimääräistä enemmän tartuntoja.

Tartuntatautilain väliaikaisten muutosten valmistelussa ja niiden toteuttamisessa saatu kokemus tulisi käyttää hyväksi lain pysyvien muutosten aikaansaamiseksi, heti nykyisen pandemian rauhoituttua.

Antti Koivula
Pääjohtaja

Heikki Frilander
Ylilääkäri